

Актуальна тема номера:
*«Новітній конституційний процес в Україні:
стан і перспективи»*

*І. Сучасний конституційний процес
і конституційна реформа в Україні: актуальні проблеми*

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КОНСТИТУЦІЙНОЇ
РЕФОРМИ ТА ДЕРЖАВНОГО РОЗВИТКУ
НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ**

В. ТАЦІЙ

*доктор юридичних наук, професор,
академік НАН України,
академік НАПрН України,
президент Національної академії
правових наук України,
заслужений діяч науки і техніки України*

Україна переживає, мабуть, найбільш тяжкі часи у своїй історії. Головним завданням на сьогодні є відновлення миру та спокою в нашій державі. Проведені загальнонаціональні круглі столи, інші важливі внутрішньодержавні та міжнародні форуми свідчать про те, що і політичне керівництво, і вся громадськість консолідована відносно того, що єдиним можливим варіантом вирішення питання збройного протистояння на сході нашої країни є проведення мирного діалогу, в результаті якого буде знайдено спільне бачення виходу із кризи.

У цьому контексті хотілося б також висловити власне бачення щодо питань подальшого державного розвитку та конституційного реформування.

© В. Тацій, 2014

Перш за все слід терміново вжити заходів до повернення довіри до влади. При цьому робити це потрібно не тільки словом, а й ділом. Люди втомилися від постійних балачок і нічим не підкріплених обіцянок. Слід підтримати ідею «дорожньої карти», яка полягає у виробленні провідними політичними силами тих реальних кроків, які ми здатні реалізувати вже найближчим часом. Така «карта» повинна мати вигляд плану дій із конкретними виконавцями і, найголовніше, строками реалізації. Юридичної значущості мають додати підписи під цим документом усіх політиків, від яких залежить прийняття та реалізація рішень у нашій державі.

На підставі виступів представників усіх провідних політичних сил, стає

зрозумілим, що вже на цьому етапі **ми маємо консенсус** із питань, які хвилюють наших громадян, як на сході, так і на заході України.

Передусім це питання децентралізації. Ми переконані, що **ключову роль у консолідації суспільства та стабілізації нинішньої громадсько-політичної ситуації в Україні має відіграти місцеве самоврядування**. Адже саме воно є низовою, найбільш наближеною до громадянського суспільства, територіальною ланкою політичної системи.

Реальне місцеве самоврядування на всіх рівнях територіальної організації влади — це конкретний крок у напрямку подальшої лібералізації управління на місцях, пов'язаний із вирішенням проблем формування громадянського суспільства та соціально-правової держави, посиленням захисту прав і свобод людини і громадянина, їх практичною реалізацією.

За час функціонування місцевого самоврядування накопичилося значне коло проблем, які потребують свого негайного розв'язання: недосконалість правової основи місцевого самоврядування; незабезпечення імплементації положень Європейської хартії місцевого самоврядування; нерозвинутість форм та інститутів безпосередньої демократії на місцевому рівні; слабкість матеріально-фінансової бази; відсутність збалансованої регіональної політики та її законодавчих засад. Широта цієї проблематики зумовлює **необхідність комплексного підходу до її розв'язання на конституційному і законодавчому рівнях**.

До основних положень, які повинні відобразитися в Основному Законі з метою втілення компромісів та забезпечення єдності у суспільстві, необхідно віднести:

- закладення засад децентралізації державної влади;

- розширення компетенції місцевого самоврядування;

- посилення матеріально-фінансової спроможності та самостійності регіонів і громад;

- удосконалення механізму взаємодії центральних і регіональних органів влади;

- збалансування системи органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

- оновлення конституційних засад функціонування судової системи та органів охорони правопорядку;

- посилення механізму захисту прав і свобод громадян.

Найбільш злободенним є питання приведення конституційно-правової основи місцевого самоврядування у відповідність із положеннями Європейської хартії місцевого самоврядування, яку Україна ратифікувала ще у 1997 р. Це дозволить забезпечити оновлення системи місцевого самоврядування на загальноєвропейських засадах правової, організаційної, матеріально-фінансової самостійності місцевого самоврядування, його повсюдності та спроможності, відповідальності органів і посадових осіб самоврядування перед громадами.

У той же час особливо пильна увага має бути приділена зміцненню регіональної політики, розвитку самоврядування на цьому рівні. **Слід запровадити повноцінне місцеве самоврядування на регіональному та районному рівнях. Надати районним та обласним радам право утворювати власні виконавчі органи, як це передбачено Європейською хартією місцевого самоврядування, що дозволить забезпечити їх організаційну самостійність.** Водночас слід переглянути обсяг компетенції регіонів у напрямі його розширення предметами відання, які забезпечують комплексний регіональний розвиток. Чітко розмежувати ком-

петенцію між органами публічної влади на місцях на основі *принципу субсидіарності, згідно з яким повноваження мають виконуватися насамперед тими суб'єктами, які мають найтісніший контакт із мешканцями, є найбільш близькими до споживачів надаваних ними послуг.*

У той же час збільшення самостійності та системи повноважень регіонів має супроводжуватися і **забезпеченням одержання ними матеріально-фінансових ресурсів.** Докорінно по-новому мають діяти запропоновані механізми фінансової автономії регіонів. Найбільш дієвим із них є збільшення сили податкової бази на рівні регіонів. Децентралізоване формування доходів місцевих бюджетів за залишковим принципом, коли на рівень державного бюджету України буде передаватися певна, чітко визначена частина надходжень зведеного бюджету регіону, дозволить регіонам бути більш мобільними у розпорядженні матеріально-фінансовою базою. Це сформує мотивацію зацікавленості управлінців у розвитку регіонального рівня за рахунок одержання у результаті матеріально-фінансових вигод та зростання у різних сферах. Як наслідок регіони будуть мати набагато більше можливості для розвитку різних сфер місцевого та регіонального господарства.

У цьому контексті заслугове на підтримку вироблена консолідована позиція Уряду і регіонів щодо **збільшення частки видатків на фінансування власних повноважень місцевого самоврядування та повного фінансового забезпечення реалізації державних делегованих повноважень.** Крім місцевих податків і зборів на конституційному рівні пропонується віднести частину загальнодержавних податків. На нашу думку, у регіонах має залишатися не менше 60–70 %

одержаних доходів. Крім того, слід звернути увагу на підвищення фінансової самостійності господарських і бюджетних організацій в регіонах.

Якщо ж говорити про **бюджетну автономію** взагалі, то слід зосередити увагу на питанні фінансової самостійності державних установ та організацій, які в умовах повної залежності від розсуду органів державного казначейства повністю позбавлені будь-яких прав самостійно розпоряджатися заробленими коштами. При цьому вже навіть не ставиться питання про розвиток матеріально-технічної бази. Ми говоримо про мінімально необхідні ресурси для підтримання існуючої інфраструктури у належному стані.

Давно вже потрібно позбутися і такого явища, як спеціальні фонди державного бюджету, які фактично нічим не відрізняються від коштів загального фонду. Парадоксальним є те, що в цих умовах, наприклад, вищі навчальні заклади не можуть навіть використовувати благодійні кошти або кошти, отримані від спільних наукових програм із вищими іншими держав?!

Поряд із розширенням організаційної та матеріально-фінансової автономії регіонів потребує оновлення система державного контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування. **Передача функцій виконавчої влади від місцевих державних адміністрацій виконавчим органам місцевих рад ставить завдання змінити функціональне спрямування діяльності місцевих державних адміністрацій, створити на їх основі державні представництва із контрольно-наглядовими і координаційними, а не виконавчими повноваженнями.**

Особливе значення у процесі проведення децентралізації влади посідає система взаємодії центральних та регіональних органів управління. Це

не лише перманентні взаємовідносини, які виникають під час здійснення консультацій у процесі нормотворчої діяльності або під час вирішення бюджетно-фінансових відносин, а насамперед **постійне врахування позиції регіонів у процесі здійснення державних функцій**. Одним із найдієвіших способів забезпечення такої взаємодії в розвинених демократичних країнах вважається **функціонування двопалатної структури парламенту**. Верхня палата такої інституції зосереджується на представленні інтересів регіонів як в нормотворчому, так і в номінаційному, кадровому та інших процесах, що відбуваються у парламенті.

Слід вкотре поставити на порядок денний питання про запровадження двопалатного парламенту. Незважаючи на те, що воно виносилося на ***всеукраїнський референдум ще у 2000 р.*** як консультативне, це питання не втратило свою актуальність та є одним із напрямів врахування позиції регіонів (нагадаємо, що тоді питання ***«Чи підтримуєте Ви необхідність формування двопалатного парламенту в Україні, одна з палат якого представляла б інтереси регіонів України і сприяла б їх реалізації, та внесення відповідних змін до Конституції України і виборчого законодавства?»*** здобуло підтримку 24 млн громадян (чи 82 % тих, хто взяв участь у голосуванні)).

У контексті полеміки навколо доцільності запровадження двопалатного парламенту хотілося б пригадати відому розмову двох видатних американських конституціоналістів та політиків Т. Джефферсона та Дж. Вашингтона з приводу необхідності створення другої палати у майбутньому американському парламенті. На це питання Т. Джефферсона Дж. Вашингтон відповів досить образно. Він налив із чашки каву на блюдце і запитав, наві-

що так роблять. Т. Джефферсон відповів: «Для того, щоб охолодити». «Ось для цього нам і потрібна друга палата», — констатував Дж. Вашингтон [1, 48].

Необхідно також піддати сумніву тезу про те, що двопалатний парламент є іманентною характеристикою виключно федеральної держави. *На карті Європи можна знайти як мінімум 10 унітарних держав з успішно функціонуючими двопалатними структурами парламенту*, а саме: Білорусь, Ірландія, Іспанія, Італія, Нідерланди, Польща, Румунія, Франція, Хорватія та Чехія.

Хотілося б висловити низку міркувань із приводу найбільш оптимальних шляхів створення в Україні двопалатного парламенту. Насамперед слід визначитися із порядком формування верхньої палати. У науці виокремлюють два основні способи формування — прямі вибори сенаторів та формування верхньої палати регіональними структурами. За підрахунками фахівців, пряме обрання членів верхніх палат використовується у 27 із 66 випадків, у 21 випадку палати формуються за допомогою регіональних та муніципальних представницьких органів, а у 16 країнах використовуються інші способи призначення членів таких палат. Приклад останнього — порядок формування верхньої палати Національного парламенту Ірландії, Сенату. Він складається із 60 членів, 11 з яких призначаються прем'єр-міністром, а 49 обираються (43 — професійними групами, 6 — університетами) за системою пропорційного представництва і таємного голосування поштою. Нижня палата, Палата представників обирається також за пропорційною системою. Строк каденції обох палат становить 5 років.

Серед форм прямих виборів можна виокремити такі, як використання змішаної системи виборів до обох палат

парламенту. Так, після конституційної реформи 1993 р. в Італії замість суто пропорційної була започаткована змішана виборча система: відтепер 75 % депутатів обираються за мажоритарним принципом, 25 % — за пропорційним. При цьому такий підхід є однаковим як для нижньої, так і для верхньої палати парламенту.

Що стосується побічних форм формування верхньої палати, то найбільш простий його варіант *використовується при формуванні верхньої палати німецького парламенту — Бундесрату*. Він складається із представників урядів земель, які їх призначають та відкликають. Кількість членів Бундесрату, яких може делегувати та чи інша земля, залежить від кількості населення землі: кожна земля має право делегувати трьох представників; землі з населенням понад 2 млн мають чотири голоси, а землі з населенням понад 6 млн — п'ять голосів, землі з населенням понад 7 млн — шість голосів. При цьому, що дуже важливо, голоси землі у Бундесраті можуть подаватися лише узгоджено (тобто позиція землі має бути єдиною з того чи іншого питання).

Враховуючи певні складнощі, насамперед політичного характеру щодо внесення змін до Основного Закону України, окремі питання, пов'язані з децентралізацією державної влади та розширенням повноважень місцевого самоврядування, можливо вирішити невідкладно на законодавчому рівні, не чекаючи прийняття змін до Конституції. Це стосується питань перерозподілу повноважень і передачі їх на рівень місцевого самоврядування, а також матеріально-фінансового забезпечення регіонів.

Необхідною є розробка і прийняття Закону України «Про державну регіональну політику», який забезпечить формування правових засад роз-

витку організаційної самостійності регіонів, їх матеріально-фінансової незалежності, конкретизує гарантії діяльності, напрями взаємовідносин з органами державної влади.

Важливим є прийняття законів «Про територіальні громади в Україні», «Про співробітництво територіальних громад», які мають визначити правовий статус цього суб'єкта місцевого самоврядування, встановлювати виключну його компетенцію, регулювати питання формування (об'єднання) територіальних громад, їх взаємодії між собою, а також з органами місцевого самоврядування та органами державної влади, закріплювати комплекс прав, обов'язків і гарантій членів громад, а також надати новий поштовх для розвитку взаємодії територіальних громад з метою покращення їх соціально-економічного стану.

Прийняття найближчим часом (а ми думаємо, що це можна зробити відразу після виборів) змін до Конституції України щодо місцевого самоврядування та змін до чинних законодавчих актів щодо повноважень і бюджетно-фінансової основи місцевого самоврядування дозволить показати в дії задекларований процес децентралізації влади та стане запорукою зміцнення затребуваної у суспільстві самостійності регіонів.

Останніми роками держава особливо увагу приділяє підвищенню рівня правоохоронної діяльності, що пов'язується передусім із реформуванням системи Міністерства внутрішніх справ України, вдосконаленням форм та методів його роботи, боротьбою зі злочинністю. Одним із найважливіших напрямів при цьому стає розширення компетенції органів місцевого самоврядування в організації охорони громадського порядку і безпеки та забезпечення якісно нового рівня взаємодії з органами внутрішніх справ

та громадськістю. Ці питання на сьогодні не знайшли свого закріплення ні в Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні», ні в Законі України «Про міліцію», ні в інших законодавчих актах зазначеної сфери. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» здебільшого не надає органам місцевого самоврядування «вагомих» повноважень у сфері правоохоронної діяльності. Способом вирішення цієї проблеми мають стати **правові засади для функціонування місцевої міліції.**

Одним із основних положень, що повинні відобразитися в Основному Законі України з метою забезпечення єдності в суспільстві, є, як зазначалося, оновлення конституційних засад функціонування органів охорони правопорядку¹. Воно повинно бути спрямоване на унормування тих засадничих положень, що мають концептуальне значення для забезпечення їх ефективного функціонування і виконання покладених на них завдань².

Для органів охорони правопорядку правоохоронна функція є основною, у зв'язку з чим вони здійснюють повноваження, спрямовані на захист прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, охорону правопорядку. З метою вирішення поставлених перед ними завдань зазначені органи мають право легального застосування примусу, що зумовлює специфіку їх правового статусу, особливі вимоги до їх працівників щодо фахової підготовки, психологічних і моральних якостей. Крім того, характерним для цих органів є те, що вони мають у своєму складі озброєні формування.

Зважаючи на це, саме на конституційному рівні необхідно закріпити положення про те, що функції, внут-

рішня структура та чисельність органів охорони правопорядку, повноваження їх посадових і службових осіб визначаються виключно законом. Це унеможливить вирішення вказаних питань на рівні підзаконних нормативних актів, а тому сприятиме обмеженню можливості будь-яких зловживань, сприятиме законності у діяльності органів охорони правопорядку та розпорядженні державними коштами на їх утримання і забезпечення належних умов функціонування.

Здійснення реформаційних процесів у правоохоронній сфері неможливе також без суттєвого оновлення конституційно-правового статусу прокуратури, який відповідатиме європейським стандартам, що створить належне правове підґрунтя її функціонування, забезпечить ефективну роль у механізмі державного захисту прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави. При цьому обов'язково повинні бути враховані рекомендації Європейської комісії за демократію через право (Венеціанська Комісія) та Комітету міністрів Ради Європи, зокрема: Рекомендація № R (2000) 19 Комітету міністрів державам — членам Ради Європи від 6 жовтня 2000 р. «Про роль державного обвинувачення в системі кримінального правосуддя»; Рекомендація № CM/Rec (2012) 11 Комітету міністрів державам-членам від 19 вересня 2012 р. «Про роль прокурорів поза межами системи кримінального правосуддя»; Рекомендація Парламентської Асамблеї Ради Європи № 1604 (2003) від 27 травня 2003 р. «Про роль прокуратури в демократичному суспільстві, заснованому на верховенстві закону» та ін.

Рекомендація № R (2000) 19 передбачила, що в усіх системах прокуратури:

¹ На пріоритетності цього напрямку реформування постійно наголошують фахівці, див.: [2].

² Про необхідність законодавчого закріплення поняття «органи охорони правопорядку», їх віднесення до окремої групи органів державної влади, що здійснюють правоохоронну функцію, див.: [3].

1) вирішують питання про порушення або продовження кримінального переслідування; 2) підтримують державне обвинувачення в судах; 3) опротестовують або підтримують протест на рішення судів. Крім того, у деяких системах прокурори: 1) здійснюють політику по боротьбі зі злочинністю на національному рівні; 2) здійснюють нагляд за слідством; 3) контролюють питання про належне поводження з потерпілими; 4) обирають альтернативи в кримінальному переслідуванні; 5) наглядають за виконанням судових рішень; 6) виконують інші функції.

У контексті євроінтеграційних процесів правове становище прокуратури України повинно визначатися з урахуванням того, що європейська модель прокуратури передбачає обмеження функцій прокурорів переважно кримінальним переслідуванням від імені держави. Зокрема, у Рекомендації Парламентської Асамблеї Ради Європи № 1604 (2003) щодо ролі прокуратури у демократичному правовому суспільстві, текст якої схвалений Постійним Комітетом, що діє від імені Асамблеї, 27 травня 2003 р., акцентується увага на таких моментах: а) роль прокурорів у загальному захисті прав людини не повинна створювати підстав для будь-якого конфлікту інтересів і бути перешкодою для осіб, які шукають захисту своїх прав у державі; б) при наділенні прокурорів додатковими функціями необхідно забезпечити повну незалежність прокуратури від втручання у її діяльність будь-якої гілки влади на рівні окремих випадків; в) повноваження й обов'язки прокурорів повинні обмежуватися переслідуванням кримінальних діянь і загальною роллю по захисту публічних інтересів через систему кримінального правосуддя зі створенням окремих, належним чином виділених й ефек-

тивних органів для виконання будь-яких інших функцій.

Необхідно зазначити, що питання стратегічних напрямів реформування прокуратури України, функціональні характеристики її діяльності, місця і ролі в системі органів державної влади належать до найбільш дискусійних на сучасному етапі здійснення правової реформи [4–6]. Деякі з них, що мають засадниче та визначальне значення для закріплення правового статусу прокурора, цілеспрямованості його діяльності та функціональних повноважень, повинні знайти своє відображення в Основному Законі України.

До таких, зокрема, належить питання конституційно-правового регулювання функцій прокуратури, які, головним чином, мають бути зосереджені у сфері кримінального судочинства і здійснюватися на всіх його етапах у відповідній процесуальній формі, що забезпечить дотримання законності як загальної засади кримінального провадження. Діяльність прокурора в кримінальному провадженні комплексно інтегрує такі його функції, як нагляд за дотриманням закону органами, які здійснюють досудове розслідування, здійснення державного обвинувачення в суді, нагляд за дотриманням закону при виконанні судових рішень та застосуванні заходів примусового характеру, пов'язаних із обмеженням особистої свободи людини.

На особливу увагу в контексті пропонувань до Конституції України змін заслуговує питання модернізації конституційно-правового статусу Генерального прокурора України, який має включати гарантії незалежності та політичної нейтральності Генерального прокурора України, що, зокрема, стосуються:

- визначення терміну його повноважень (за доцільне вважаємо збільшення терміну, передбаченого чинною

Конституцією України, що забезпечить гарантії його політичної незалежності);

- порядку призначення та звільнення з посади;
- закріплення положення про те, що дострокове припинення повноважень Генерального прокурора України можливе лише з підстав, визначених законом.

Також в Основному Законі України слід передбачити, що порядок організації і діяльності прокуратури, статус і повноваження прокурора з виконання покладених на нього функцій, порядок зайняття посади та звільнення з посади, а також питання його дисциплінарної відповідальності визначаються законом.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

1. *Стенограма міжнародного семінара «Бикамералізм в європейських парламентах: учет интересов и согласование позиций» // Аналитический вестник. — 2003. — № 22 (215).*
2. *Коваленко В. Модернізація правоохоронної діяльності та адміністративно-правова реформа в Україні: новітні виклики і перспективи // Голос України. — 2013. — № 37 (5537). — 23 лют.*
3. *Тацій В. Понятіе и система правоохранительных органов в контексте системных изменений Конституции Украины // Ежегодник украинского права. — 2013. — № 5. — С. 11–23.*
4. *Хавронюк М. Реформа прокуратури: чи скаже yes Україні ЄС? // Юридичний вісник України. — 2013. — № 40 (953). — 5–11 жовт.*
5. *Середа Г. Особливості сучасного етапу реформування прокуратури в Україні // Вісник прокуратури. — 2014. — № 5 (155). — С. 9–14.*
6. *Литвак О., Однолько С. Функції прокуратури на сучасному етапі реформування правоохоронних органів // Вісник Національної академії прокуратури України. — 2014. — № 2. — С. 11–16.*

REFERENCES

1. *Stenogramma mezhdunarodnogo seminaru «Bikameralizm v evropeyskikh parlamentakh: uchet interesov i soglasovanie pozitsiy» [Verbatim Records of the International Seminar «Bicameralism in European Parliaments: Consideration of Interests and Position Coordination»], *Analitycheskiy vestnik*, 2003, no. 22 (215).*
2. *Kovalenko V. Modernizatsiia pravookhoronnoi diialnosti ta administratyvno-pravova reforma v Ukraini: novitni vyklyky i perspektyvy [Modernization of Law Enforcement and Administrative Law Reform in Ukraine: Challenges and Perspectives], *Holos Ukrainy*, 2013, no. 37 (5537), 23 liutoho.*
3. *Tatsii V. Ponyatie i sistema pravookhranitelnykh organov v kontekste sistemnykh izmeneniy Konstitutsii Ukrainy [Concept and System of Law Enforcement Bodies in the Context of System Amendments to the Constitution of Ukraine], *Ezhegodnik ukrainskogo prava*, 2013, no. 5, pp. 11–23.*
4. *Khavroniuk M. Reforma prokuratury: chy skazhe yes Ukraini YeS? [Public Prosecutor's Office Reform: Whether the EU would Say «Yes» to Ukraine], *Yurydychnyi visnyk Ukrainy*, 2013, no. 40 (953), 5–11 zhovtnia.*
5. *Sereda H. Osoblyvosti suchasnoho etapu reformuvannia prokuratury v Ukraini [Peculiarities of Public Prosecutor's Office Reform in Ukraine at the Present Stage], *Visnyk prokuratury*, 2014, no. 5 (155), pp. 9–14.*
6. *Lytvak O., Odnolko S. Funktsii prokuratury na suchasnomu etapi reformuvannia pravookhoronnykh orhaniv [Functions of Public Prosecutor's Office at the Present Stage of the Law Enforcement Bodies Reform], *Visnyk Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy*, 2014, no. 2, pp. 11–16.*

Тацій В. Я. Актуальні питання конституційної реформи та державного розвитку на сучасному етапі

Анотація. У статті розглянуто актуальні питання конституційної реформи та державного розвитку на сучасному етапі. Одним із основних положень, які повинні відобразитися в Основному Законі України з метою забезпечення єдності в суспільстві, названо оновлення конституційних засад функціонування органів охорони правопорядку, що має бути спрямоване на унормування тих засадничих положень, які мають концептуальне значення для забезпечення їх ефективного функціонування й виконання покладених на них завдань. Внесено пропозицію на конституційному рівні закріпити положення, в якому передбачити, що функції, внутрішня структура та чисельність органів охорони правопорядку, повноваження їх посадових і службових осіб визначаються виключно законом. Зокрема, це унеможливить вирішення вказаних питань на рівні підзаконних нормативних актів, а тому сприятиме обмеженню можливості будь-яких зловживань, сприятиме законності в діяльності органів охорони правопорядку та розпорядженні державними

коштами на їх утримання й забезпечення належних умов їх функціонування. Також особлива увага приділена органам прокуратури України. У контексті євроінтеграційних процесів правове становище прокуратури України повинно визначитися з урахуванням того, що європейська модель прокуратури передбачає обмеження функцій прокурорів переважно кримінальним переслідуванням від імені держави. Запропоновано в Основному Законі України передбачити, що порядок організації й діяльності прокуратури, статус і повноваження прокурора з виконання покладених на нього функцій, порядок зайняття посади та звільнення з посади, а також питання його дисциплінарної відповідальності визначаються законом.

Ключові слова: держава, Конституція України, конституційна реформа, органи охорони правопорядку, прокуратура України.

Тацій В. Я. Актуальные вопросы конституционной реформы и государственного развития на современном этапе

Аннотация. В статье рассмотрены актуальные вопросы конституционной реформы и государственного развития на современном этапе. Одним из основных положений, которые должны отразиться в Основном Законе Украины с целью обеспечения единства в обществе, названо обновление конституционных основ функционирования органов охраны правопорядка, что должно быть направлено на нормирование тех основных положений, которые имеют концептуальное значение для обеспечения их эффективного функционирования и выполнения возложенных на них задач. Внесено предложение на конституционном уровне закрепить положение, в котором предусмотреть, что функции, внутренняя структура и численность органов охраны правопорядка, полномочия их должностных и служебных лиц определяются исключительно законом. В частности, это сделает невозможным решение указанных вопросов на уровне подзаконных нормативных актов, а потому будет способствовать ограничению возможности любых злоупотреблений, способствовать законности в деятельности органов охраны правопорядка и распоряжении государственными средствами на их содержание и обеспечение надлежащих условий их функционирования. Также особое внимание уделено органам прокуратуры Украины. В контексте евроинтеграционных процессов правовое положение прокуратуры Украины должно определяться с учетом того, что европейская модель прокуратуры предусматривает ограничение функций прокуроров преимущественно уголовным преследованием от имени государства. Предложено в Основном Законе Украины предусмотреть, что порядок организации и деятельности прокуратуры, статус и полномочия прокурора по выполнению возложенных на него функций, порядок занятия должности и освобождение от должности, а также вопросы его дисциплинарной ответственности определяются законом.

Ключевые слова: государство, Конституция Украины, конституционная реформа, органы охраны правопорядка, прокуратура Украины.

Tatsii V. Current Issues of Constitutional Reform and State Development at the Present Stage

Annotation. The article considers current issues of constitutional reform and state development at the present stage. One of the key provisions that should be displayed in the Fundamental Law of Ukraine to ensure unity in the society is called to upgrade of constitutional bases of functioning of law enforcement agencies that should be focused on normalization of the underlying conditions that have a conceptual meaning to ensure their effective functioning and fulfill their missions. It is proposed to consolidate at the constitutional level the position in which to provide that functions, the internal structure and the number of law enforcement agencies, the powers of their officials and officers are determined exclusively by the law. In particular, it will make impossible to solve mentioned issues at the level of bylaw regulations and, therefore, will help to reduce the opportunities of any abuse, legality in the activities of law enforcement and management of public resources for their maintenance and ensuring the appropriate conditions of their functioning. Also, special attention is given the prosecuting authorities of Ukraine. In the context of European integration processes the legal position of the Prosecutor's Office of Ukraine should be determined taking into account the fact that the European model of the Prosecutor's Office provides for the restriction of prosecutors functions predominantly with criminal prosecution on behalf of the State. It is proposed to provide in the Fundamental Law that the internal organization and activities of the Prosecutor's Office, the status and powers of the prosecutor to carry out its functions, order of the appointment and dismissal, as well as questions of disciplinary responsibilities are defined by law.

Key words: state, Constitution of Ukraine, constitutional reform, law enforcement agencies, Prosecutor's Office of Ukraine.